

דבר תורה לשלחן שבת

מתורת הגאון רבי אלעזר זאב רוז שליט"א
רבה של תל ציון, ראש ישיבת פלא יועץ

פלא יועץ

פסח -

פסח הוא חג קדוש מאד, שאילו לא הוציא הקב"ה את אבותינו ממצרים, עדין אנו ובנינו משועבדים היינו גוי בקרב גוי, ולא נתנה לנו תורה ומצוות ולא יזכר שם ישראל, והקב"ה הפליא חסדיו עם ישראל הפלא ופלא וחיבה יתרה הראה להם, עד מקום שאין יד שכלנו מגעת, אחת מני אלף אלפי אלפים, רק נבין את זאת שעשה עמנו חסד גדול עד אין חקר, והראנו את כבודו ואת גדלו ואהבתו וחיבתו לגודל יכלתו לשדד המערכות והשגחתו פרטית מאשר ציונו כל כך בתורתו הקדושה לזכור יציאת מצרים, ועל כל מצוה ומצוה מזכיר 'זכר ליציאת מצרים'. וציונו להיות לזכרון בין עינינו ולאות על ידנו, ונתן לנו שבתות ומועדים שאנו אומרים בקידוש 'זכר ליציאת מצרים'.

ועיקר זכירת יציאת מצרים בכל הימים ומצות תפלין, הכל הוא כדי שהחי יתן אל לבו הדברים האלה לעומק ולרוחב, וישמח ישראל בעושי ויבוא ליראה ולאהבה את השם הנכבד והנורא, ולדבקה בו ולעבדו בלבב שלם, כי כן ראוי אחרי הודיע אלקים אותנו אהבתו וחיבתו וגודל יכלתו ועצם השגחתו.

וזהו הטעם שצונו יוצרנו בליל פסח להרבות לספר ביציאת מצרים, וכל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח. מלבד שיש סודות עליונים ובונה בשמים עליותיו, ומוסיף כח בפמליא של מעלה כמפורש בלשון הזהר הקדוש פרשת בא שהוא מלהיב את הלב וראוי לקרותו בליל פסח. עוד בה יש טעם לפי הפשט, כדי שירבה לקבוע בלבו ובלב בני ביתו אהבת האל יתברך שמו ויראתו, כי זה כל האדם. וזהו עיקר מצות הסיפור להגיד לבני ביתו בסיפור יציאת מצרים איך הראנו ה' אלקינו את כבודו ואת גדלו, ואהבתו וחמלתו, ויכלתו והשגחתו, ושעל כן ראוי לנו לעבדו בלבב שלם ולשמור את כל מצוותיו.

והנה בחג הקדוש הזה קדשנו השם יתברך במצוותיו וצונו על אכילת מצה. ומאחר שמצות אכילת מצה היא נפלאה וסודה רם ונשא הגבה למעלה, וקרו לה בזהר הקדוש (תצוה קפג): 'מיכלא דאסותא', שהיא מועלת מאד לרפואת הנפש. הנה כי כן יחד האיש וילפת ויחוש לדעת האומרים כן, ולא יעבור מלעשות, לפחות השמורים שעושה לצאת ידי חובת אכילת מצה שיהיו מחטים שמורים משעת קצירה, כי מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמל לפסח אם לא יצא ידי חובת אכילת מצה. ואף דאיכא למאן דאמר דיוצא ידי חובתו, למיחש מיהא בעי לדעת גדולי הפוסקים.

וכבר משלו משל לזה, שאם אחד היה חולה ויבואו תשעים ותשעה רופאים ויאמרו שסם פלוני מועיל לרפואתו, אף שיש סם אחר שהוא מובחר ויותר טוב ויפה ומועיל, מכל מקום גם זה מועיל, ויבוא רופא אחר בקי ומומחה ויאמר שהסם שאמרו שאר הרופאים אינו מועיל שיזיק לחולה, ואותו מן המובחר שאמרו, הוא לבדו המועיל לרפואה, מי הוא זה פתי וסכל שלא יחוש לדעת הרופא הבקי ומומחה, ולקח הסם שהוא מועיל אליבא דכולי עלמא ולא ליקח הסם שאפשר שלא יועיל אלא זיק, כן הדבר הזה.

המשך בעמוד הבא...

הגדה של פסח

מעשה ברבי אליעזר... עד שבאו תלמידיהם ואמרו להם רבותינו, הגיע זמן קריאת שמע' של שחרית.

אפשר לפרש בס"ד הטעם שהזכירו 'זמן קריאת שמע', ולא הזכירו שהגיע 'זמן תפילה'. כי בשלמא תפילה שמא יהיה דינם כרשב"י וחבריו דפטורים, כמו שאמרו בגמרא (שבת יא.), אבל הגיע זמן קריאת שמע שהיא מדאורייתא, ובה חייבים גם אלו הפטורים מתפילה וכמ"ש בגמרא שם. והזגישו לומר "של שחרית", כי בשחרית צריך לומר קודם זמירות וברכות, ואח"כ ברכות שלפניה וצריך שהות רב קודם כדי להתחיל ולהספיק.

עוד יש לומר דיש דעות בתנאים הללו אימתי מתחיל זמן קריאת שמע של שחרית (ע' ברכות ט:). דרבי אליעזר אומר משיכיר בין תכלת לכרתי, ורבי עקיבא אומר משיכיר בין חמור לערוד. ע"ש. ואמרו להם תלמידיהם השתא לכל הדעות שלכם כבר הגיע זמן ק"ש של שחרית, היינו שנתאחר הזמן ממה דאית ליה לכל אחד מכם, ובודאי אפשר כבר לקרוא.

פירושים מרבנו אליעזר פאפו זיע"א - ספר אלף המגן

הא לחמא - היא התורה [שנקראת לחם] דכתיב לכו לחמו בלחמי, עניא - כך היא דרכה של תורה פת מלח תאכל, די אכלו אבהתנא, על יד: ארעא דמצרים - שהצרו עצמם עליה. כל דכפיין - כל המרעיב עצמו מעניני העולם הזה - ייתי ויכול. אבל מי שרוצה לעשות: כל דצריך - ורוצה להיות אוכל בשעת אכילה וישן בשעת שינה ומטייל בשעת טיול וכדו', תורה מה תהא עליה, בודאי - ייתי ויפסח, שעיי"כ יהא שונה ופורש [מלשון 'ויפסחו' על המזבח], ויש לך לחשוב כי אפשר - לשנה הבאה בארעא דישראל - ואז יהיה בירור, והיה הנותר בירושלים קדוש יאמר לו, ועוד תחשוב שמה - לשנה הבאה בארעא דישראל - ארץ העליונה ארץ החיים - [בנין חורין - מן התורה ומן המצוות, לכך כל אשר בכח לעשות עשה, ובחרת בחיים.

הא לחמא עניא די אכלו אבהתנא בארעא דמצרים - ואם תאמר מאי נפ"מ לזכור צרות הראשונות. יש ב' תועלות: א' שנעשה צדקה ונאמר: 'כל דכפיין ייתי ויכול' - ע"ד דכתיב ואהבתם את הגר כי גרים הייתם בארץ מצרים ואתם ידעתם את נפש הגר, ה"נ ידענו בצערן של עניים. והתועלת השני שלא נתייאש מן הרחמים ונהיה בטוחים שמי שגאל את האבות יגאל את הבנים. וע"כ נאמר - 'השתא הכא עבדי לשנה הבאה בארעא דישראל'.

שבת שלום ומועדים לשמחה!

שואל ומשיב

נערך על פי תשובות שהשיב מורנו הרב שליט"א בכתב ובעל פה.
כאן הובאו המסקנות בקצרה, ועוד חזון למועד אי"ה

עמידה בקריש בליל יום טוב

שאלה: בערבית של ליל יום טוב, האם צריך לעמוד בחצי קדיש שלפני עניית 'ברכו'.
תשובה: לכאורה, א"צ לעמוד.

תיקון מכשיר בחול המועד

שאלה: מי שנעשה לו קלקול בחוה"מ במוצר חשמלי, האם מותר לתקנו.
תשובה: כל תיקון של "אומן" אסור אפי' לצורך המועד. אבל תיקון של "הדיוט" מותר כאשר הוא לצורך המועד. מ"מ אם המוצר הוא שייך לענין "אוכל" כגון גז חשמלי או תנור. מותר אפילו במעשה אומן כמ"ש בסימן תקמ ס"ז.

קשירת ציציות בחול המועד

שאלה: בחור צעיר שבקשו ממנו לקשור ציציות בשכר וכונת הנותן למכור אותם בחג לצורך החג, האם מותר.
תשובה: מותר לקשור הטלית ולקבל ע"ז שכר. (ואע"פ שגם מלאכות המותרות, אין לקבל עליהם שכר כמ"ש סי' תקמב. מ"מ לדבר מצוה והוא לצורך המועד שרי וע"ע משנ"ב סימן תקמה ס"ק טו - טז).

שאלות ניתן להפנות לת.ד. 57124 ירושלים, או בפקס: 02-9709118,

או דרך מערכת הגליון בדוא"ל: dvartora1@gmail.com

אבו יקרה

הגה"ק בעל ה'אמרי אמת' מגור נשאל פעם, מדוע דווקא בשנות 'קץ' (שנים של עת רצון לביאת המשיח) גוברים הקשיים והניסיונות, ולפעמים גם יש צרות וגזרות.

אמר להם: "נאמר בירושלמי 'מכאן שאין השטן מקטרג אלא בשעת הסכנה'. יש לפרש שהכוונה ב'שעת הסכנה' היא ל'שעת הסכנה' של השטן עצמו. כאשר השטן רואה שמגיע זמן ראוי ומסוגל לביאת המשיח, שבו יבוא קיצו, שכן כשיבוא משיח ישחט הקב"ה את יצר הרע, או אז הוא 'מקטרג' ועושה מאמצים יתרים לעכב את הגאולה".

והוסיף: "כאשר מגיעים לעת רצון, שבה ראויה לבוא הגאולה, יש להתאמץ ביותר שלא למועד חלילה, ואדרבה, להוסיף התחזקות בתורה ובמצוות, כדי להתגבר על הקטרוגים ולזכות לביאת המשיח".

נצור לשונך

מתוך הספר "חפץ חיים"

ד. אמרו חז"ל: "על שלש עבירות נפרעין מן האדם בעולם הזה, ואין לו חלק לעולם הבא, ואלו הן, עבודה זרה וגלוי עריות ושפיכות דמים, ולשון הרע נגד כולן". והביאו חז"ל על זה ראיה מן הכתובים, ופירשו הראשונים, דהכונה על אלו שהרגלו בעוון זה בתמידות, ואין מקבלים על עצמם להשמר ממנו, מפני שנעשה הדבר אצלם כהיתר.

המדור להצלחת א. ש. ב. ה. תחי'

פלא יועץ / המשך

ומתוך כך יש חסידים ואנשי מעשה שנוהרים בכל הפסח שלא לאכול כי אם ממצה העשויה מחטים שמורים משעת קצירה, כדי לצאת ידי כל הדעות. שאם בכל הימים ראוי לחוש לצאת ידי כל הדעות, על אחת כמה וכמה בענין חמץ ומצה שאיסורו חמור מאד שיש בו כרת רח"ל, והנהו בו תועלתו גדולה. שכתבו משם האר"י שהנהו בפסח מאיסור חמץ וחושש לצאת ידי כל הדעות, ונזהר בתכלית הזהירות, מובטח לו שלא יחטא כל השנה כולה, על זאת ראוי ליזהר הרבה שאין שכר גדול מזה. והינו דקרו לה 'מיכלא דאסותא' - שקובע בלב האמונה והיראה והאהבה, ואם יתן איש את כל הון ביתו באהבה, ראוי והגון. ואשריהם ישראל, ונשותיהם יותר מהם, נזהרים לבער החמץ בתכלית הזהירות ומחמירין יותר ממה שצריך, תבוא עליהם ברכת טוב. אבל עיקר הזהירות צריך במה שנותן לתוך פיו, שלא יהא שום חשש חמוץ ותערובת חמץ ולצאת ידי כל הדעות.

ובליל התקדש החג הקדוש יאזור חיל לקים מאמר רז"ל 'חייב אדם להראות בעצמו כאילו הוא יצא ממצרים'. ועל ידי מחשבות טהורות תדירות יתלהב לבו באופן שיראה שאי אפשר שלא לשמוח, ולפי התעוררותו ולפי מעשיו כך יהיה לו סיעתא דשמיא, והבא ליטהר מסייען אותו שישמח בעושי שמחה רבה, שמחה של מצוה כדת מה לעשות.

וכתבו המקובלים שלא איסור חמץ בלבד הוא חמור מאד בימי הפסח, אלא כל דבר פשע חמור מאד, ופוגם ועושה רושם בפסח יותר ויותר משאר ימות השנה, וצריך ליזהר ולעמוד על המשמר יותר מכל ימות השנה.
(רבנו אליעזר פאפו ספר "פלא יועץ" ערך 'פסח')